

Barne- og
likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

BARNE OG LIKESTILLINGSDEP.	
Ansøker:	365.22
Dato:	23. 9 2008
Saksnummer:	200600864

Oslo, 10. september
2008

- 129

Deres ref: 200600864-/JHJS

Juss-Buss er et rettshjelpstiltak som drives av jusstudenter fra Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Juss-Buss gir gratis rettshjelp i form av muntlig og skriftlig veiledning, og i form av partsrepresentasjon. Det tilbys juridisk hjelp innenfor rettsområdene utlendingsrett, fengselsrett, husleierett, familierett, gjeldsrett, trygderett, sosialrett og arbeidsrett, og Juss-Buss jobber i tillegg rettspolitisk innenfor disse rettsområdene.

I behandlingen av enkeltsaker opplever Juss-Buss at en stor del av de kvinnelige klientene arbeider i lavt lønnede yrker. På bakgrunn av erfaringene i vårt arbeid, ønsker Juss-Buss å komme med følgende merknader til forslag til tiltak for likelønn mellom kvinner og menn:

15.2.1 Styrking av Likestillings- og diskrimineringsombudet for oppfølging av likestillingslovens plikt til å arbeide for likestilling

a) Juss-Buss stiller seg positive til en styrking av håndhevingen av plikten til å arbeide for likelønn, og Juss-Buss er enig i at det er en forutsetning for å oppnå slik styrking at det bevilges økte ressurser til Likestillings- og diskrimineringsombudet som håndhevingsorgan. Etter Juss-Buss sitt syn er imidlertid den foreslåtte bevilgning på 10 millioner kroner hvert år for lav. For at ombudet skal kunne være den aktive pådriver og føre den kontroll med plikten til å arbeide med likestilling som er intensjonen etter kommisjonens forslag, vil det være helt grunnleggende og nødvendig å sette av tilstrekkelig med ressurser. Juss-Buss stiller seg tvilende til at 10 millioner kroner vil oppnå det tilsiktede resultatet.

b) Juss-Buss er enig i at aktivitetsplikten i likestillingsloven må styrkes. I dag fremstår loven mer som en generell formaning om å arbeide aktivt for likelønn, enn en spesifisert forpliktelse. Det er mye som taler for at en utvidelse av redegjørelsesplikten vil kunne effektivisere virksomhetenes aktivitet i arbeidet med å oppnå likelønn, og Juss-Buss stiller seg positive til å ta inn et slikt aktivt virkemiddel i loven. Etter kommisjonens forslag vil det imidlertid ikke hjemles sanksjoner for overtredelse av aktivitets- og redegjørelsesplikten. Juss-Buss mener det er en forutsetning at det fremgår klare, håndhevbare sanksjoner i lovs form for at en styrking av aktivitetsplikten skal være reell. En plikt uten sanksjoner ved overtredelse gir ikke arbeidstakere et tilstrekkelig vern mot ulikelønn, og uten klare sanksjoner mangler lovbestemmelsen rettighetspreg. Juss-Buss mener at økonomiske sanksjoner vil være et egnet virkemiddel for å styrke aktivitets- og redegjørelsesplikten.

c) Juss-Buss stiller seg i utgangspunktet positive til at det nærmere innholdet i plikten til å arbeide for likestilling, herunder likelønn, kommer klarere frem i forskrift med hjemmel i lov om likestilling. Juss-Buss vil likevel understreke viktigheten av at innholdet så langt det lar seg gjøre går frem av selve lovteksten. Forskrifter kan være vanskelig tilgjengelige, noe som kan skape uvitenhet om hva aktivitetsplikten faktisk omfatter. Lavs form gir både økt tilgjengelighet og legitimitet.

d) Juss-Buss støtter opp om forslaget om pålagt utarbeidelse av lønnsstatistikk, særlig sett i lys av den positive effekten for lønnsutjevning dette har hatt i Sverige. Juss-Buss er enig i at fokuset for utarbeidelse av lønnsstatistikk må ligge på de større virksomheter i offentlig og privat sektor. Juss-Buss vil likevel peke på at det kan utvikles et uheldig skille mellom store og små bedrifter når det gjelder arbeid for å oppnå likelønn, og at dette må tas hensyn til ved fastsettelsen av hvor grensen skal gå på virksomhetsstørrelse.

15.2.2 Lønnsloft for kvinnedominerte yrker i offentlig sektor

Likelønnskommisjonens flertall foreslår at myndighetene og partene i arbeidslivet gjennomfører et lønnsloft for utvalgte kvinnedominerte yrker i offentlig sektor.

Når det gjelder virkemidler for å nå denne målsettingen, peker Likelønnskommisjonens flertall på at det må etableres en avtale mellom partene om at lønnsveksten i offentlig sektor kan være høyere enn i privat sektor, og at nye relative lønnsforhold mellom grupper ikke utløser kompensasjonskrav.

Juss-Buss er positive til at tiltaket har til hensikt å heve lønnen for kvinnedominerte yrker uten at dette skal svekke lønnen for andre yrkesgrupper i offentlig sektor. Dette vil utjevne lønnsforskjellene både i offentlig sektor, og mellom privat og offentlig sektor.

Juss-Buss vil presisere at det må sikres at formålstjenlige avtaler inngås mellom partene i arbeidslivet, og at det her er nødvendig med tett oppfølging fra de sentrale myndigheters side. Juss-Buss ber også departementet vurdere hvorvidt øremerkede bevilgninger kan være et egnet tiltak, slik at en har større sikkerhet for at den ønskede effekten oppnås.

15.2.3 Kombinerte lavlønns- og kvinnepotter i privat sektor

Likelønnskommisjonens flertall foreslår at partene i arbeidslivet som forhandler i privat sektor, anbefales å sette av midler til kombinerte lavlønns- og kvinnepotter i lønnsforhandlingene.

Juss-Buss ønsker fokus på å heve lønnen for lavtlønnsgrupper uavhengig av kvinneandel. I og med at kvinner utgjør majoriteten av de lavtlønnede, vil dette automatisk i størst grad øke lønninger for kvinner.

Uavhengig av om det forutsettes bare lavlønns- og kvinnepotter, slik Juss-Buss går inn for, eller både lavlønns- og kvinnepotter, mener vi at det å "anbefale" dette for partene ikke vil skape tilstrekkelig pliktfølelse. For å sikre effekten må det stilles opp en plikt som fortrinnsvis forskriftsreguleres.

15.2.4 Likere deling av foreldrepermisjonen.

Juss-Buss er enig i Likelønnskommisjonens forslag til likere deling av foreldrepermisjonen med sikte på å forminske kvinnenens fravær i forbindelse med foreldrepermisjon, og samtidig gi mennene en utvidet rett til permisjon.

- a) Juss-Buss er positive til kommisjonens forslag. En likere deling av foreldrepermisjonen vil i tillegg til de konkrete virkningene Likelønnskommisjonen kommer med, gjøre det enda mer sosialt akseptert for menn å ta lengre foreldrepermisjon. Det vil etter Juss-Buss' syn også bidra til at personkapitalsforskjellen mellom kvinner og menn vil gjøres jevnere hvis begge må ut i en lik permisjonsperiode.
- b) Juss-Buss stiller seg bak forslaget til kommisjonen. Det går frem av kommisjonens utredning at det er flere menn enn kvinner som tjener mer enn 6 G. Kommisjonens forslag vil bidra til at færre familier vil lide økonomisk tap som følge av at flere menn går ut i lengre permisjon. I motsatt fall vil dette trolig føre til at flere fedre tar ut minst mulig foreldrepermisjon slik at familiene skal lide minst mulig økonomisk tap. Dersom taket på 6 G ikke blir oppjustert vil ikke kommisjonens forslag med tredeling av foreldrepermisjonen ha den effekten som er grunnlaget for endringen.
- c) Juss-Buss er enig i kommisjonens forslag. Det vil for mange småbarnsfamilier være vanskelig å få gjennomført den nye ordningen i praksis dersom mor ikke har opptjent rett til foreldrepenger basert på egen yrkesaktivitet. Dersom dette ikke skulle kunne gjøres gjeldende vil en stor gruppe småbarnsfamilier falle gjennom for forslaget da det ikke vil være mulig å gjennomføre en tilfredsstillende tredeling slik kommisjonen foreslår. Det er fremdeles vanlig at flere mødre er hjemmeværende eller ikke yrkesaktive, og disse vil få en enda større ulempe enn de gjør med dagens ordning dersom forslaget til kommisjonen ikke gjennomføres kontra de yrkesaktive kvinnene.
- d) En ny type minsteytelse på nivå med minstepensjon vil være en mer hensiktsmessig måte å tildele ytelser på enn dagens ordning med engangsstønad. Dette vil føre til at de som faller inn under denne ordningen lettere vil kunne disponere sine økonomiske forpliktelser, da de jevnlig vil motta en fast sum, kontra slik det er med dagens ordning som stiller større krav til hver enkelt at de klarer å disponere engangsstønaden slik at den kan dekke de utgiftene som kommer også etter at engangsstønaden er utbetalt. Uavhengig av utbetalingsform, bør ytelsens størrelse økes.

15.2.5 Rettigheter etter endt foreldrepermisjon

Juss-Buss stiller seg bak forslaget om å innføre en tariffestet rett til lønnstillegg for arbeidstakere som har vært fraværende på grunn av foreldrepermisjon.

- a) Juss-Buss stiller seg bak forslaget om å oppfordre organisasjonene i arbeidslivet til å innføre en tariffestet rett for arbeidstakere som har vært fraværende på grunn av foreldrepermisjon. Forslaget bør uansett utredes av de ulike organisasjonene slik at dette forslaget får en hensiktsmessig utforming. Juss-Buss har ingen konkrete forslag til hvordan en slik tariffestet rett bør utformes, men mener den bør speile den generelle lønnsveksten, og ta utgangspunkt i den individuelle foreldrepermisjonen.
- b) Dersom det viser seg at den tariffestede retten oppfyller sin hensikt mener Juss-Buss at de ikke-tariffestede områdene av privat sektor også skal dekkes av en slik rettighet gjennom lovstøtte.

15.2.6 Rekruttering av kvinner til ledende stillinger

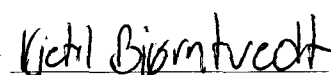
Likelønnskommisjonens flertall foreslår at Regjeringen utformer et prosjekt med støtte til virksomheter og organisasjoner som gjennomfører tiltak for å heve kvinners kompetanse og motivasjon med sikte på å øke rekrutteringen av kvinner til lederstillinger.

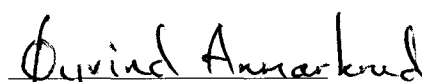
Juss-Buss er enig i at det er viktig med tiltak for å svekke den vertikale segregeringen i arbeidslivet. Videre er vi positive til et tiltak som tar sikte på å stimulere virksomheter og organisasjoner til dette.

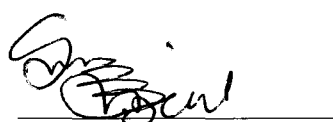
Juss-Buss mener imidlertid at 10 millioner kroner årlig vil være en for lav bevilgning til at det vil virke reelt økonomisk stimulerende for virksomheter og organisasjoner å gjennomføre tiltak. Det må til sterkere virkemidler for å oppnå gode resultater, noe vi også har etterlyst til punkt 15.2.1a) og 15.3.

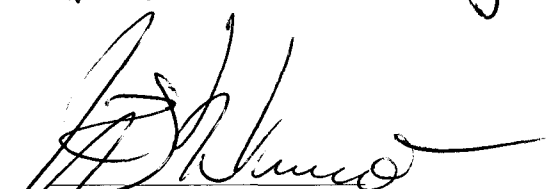
Med vennlig hilsen,
for Juss-Buss

Lene Gundersen

Kjetil Bjørntvedt

Øyvind Anmarkrud

Snimer Bhogal

Gard Rødsand Kvernmo